

Dr. August Messer, *Emfinden und Denken*. (Leipzig, 1908. Quelle u. Meyer. Ára 4 M 40.)

Messer a kísérleti lélektan és pædagogia újabb munkásai közé tartozik, s ebben az új könyvében is ezt az idetartozását igazolja. A pszichologia két fontos tárgyát akarja olvasói előtt megvilágítani az újabb kutatások alapján. E két fontos tárgy: az érzés és a gondolkodás. A kísérleti lélektan sokkal többet foglalkozott az érzetekkel, mint a gondolkodással. Messer be akarja vezetni az olvasót a modern lélektan vizsgálati módjába és azt az új fölfogást ismerteti, mellyel ma a lelki tünetényeket, s különösen a tárgyul választott két jelenséget, vizsgálják. Minden kifejezést pontosan megmagyaráz s tájékoztat arról is, hogy mások hogyan fogják fel azt. Igy részletesen foglalkozik Jodl, Wundt, Lipps és Stumpf fölfogásával az érzéki észrevételről. Megvizsgálja, melyek az érzékelésben a gondolati elemek. Foglalkozik a nyelvi kifejezéssel, a figyelemmel és absztrakcióval. Megvizsgálja a gondolkodást lélektani és logikai szempontból s a pszichológusok és logikusok vitájában is állást foglal, amennyiben a »pszichologizmus» elvetésével a tiszta logika álláspontjára helyezkedik.

Messer könyve eléggé tájékoztatja az olvasót a fölvetett kérdésekről, de nem hiszem, hogy elérte volna azt a célt, hogy ne csak szakemberek, hanem mások is olvassák. A könyv nem könnyű olvasmány, nagyon is a német filozófiai irodalom stílusában van írva. Pedig mindaz, amit elmond, a pædagógust nagyon közelről érdekelheti.

W.

*

Dr. Albert Moll, *Das Sexuelleben des Kindes*. (Berlin, 1909, Hermann Walthers. Ára 6.50 M.)

Dr. Moll Albert a berlini egyetemen a pszichiatria tanára, tudományos megfigyelések alapján hatalmas könyvet írt a gyermek nemi életéről. Ebben a könyvben részletesen tárgyalja a nemi élet egész fejlődését s nemi felvilágosítást ad a felnőtteknek. A dolog ugyanis úgy áll, hogy e kérdésben a felnőttek sokkal inkább szorulnak a felvilágosításra, mint a gyermekek. A nemi életéről sok oly téves nézet van forgalomban, hogy egyenesen ártalmas azokra bízni a felvilágosítást, kik ily téves nézetekkel bírnak. A felvilágosítás Moll szerint kívánatos, de nem vihető keresztül. Nem minden, ami kívánatos, vihető egyúttal keresztül. Egyik ok erre az, hogy épen a felvilágosítás terelheti a gyermekeket nemi gondolatokra. Ezt kikérülni csak a legnagyobb ügyességgel lehetséges. Már pedig az ily ügyesség nem általános, sőt mondhatni igen ritka. Ezért a felvilágosítást nem lehet általánossá tenni.

Érdekes az is, amit Moll a büntetésekről mond. A testi büntetés — mint ismeretes — könnyen visz sadistikus és masochistikus hajlamok nevelésére. Ép ezért ilyen esetekben a testi büntetés nagyon káros. Moll mégsem helyezkedik arra az álláspontra, hogy a testi büntetés jogát a tanítótól el kell venni. A fegyelem fönntartását oly fontosnak tartja, a fegyelem lazulását oly veszedelmesnek, s az ily egészségtelen hajlamok fejlődését oly ritkának, hogy a testi büntetés fönntartását mindaddig, míg a fegyelem fönntartására más hatóságosabb módokat nem találnak s nem tesznek általánosakká, — pl. az iskolából való eltávolítást könnyű szerrel alkalmas különös nevelőintézetekbe — addig a testi büntetés jogát fönntartandónak véli.

A szexuális pädagogiáról újabban megjelent könyvek nagy özönéből Moll könyve kiemelkedik nemcsak szerzőjének tekintélye, hanem komoly felfogása és tudományos apparatusa által is. W.

*

Kant Prolegomenái minden lehető metafizikához, mely tudományként fog szerepelhetni. Fordította és bevezetéssel ellátta Alexander Bernát. Második javított és bővített kiadás.

A Filozófiai Írók Tára VIII. füzete gyanánt immár második kiadásban jelenik meg Kant Prolegomenái Alexander Bernát fordításában. E kis mű, mely tudvalevőleg 1783-ban, két évvel Kant főműve, a «Tiszta ész kritikája» után jelent meg, már csak azért is kiváló fontosságú Kant gondolatainak megértésére, mert «előkészítő gyakorlat» a főműhöz, melynek szinte alaprajzát, tervét teszi, sőt rövidebben és áttekinthetőbben előadja a «Tiszta ész kritikája»-nak egész tartalmát. Alexander, aki a fordítás nehéz, de nagybecsű munkáját végezte, az új kiadásnál munkáját gondosan csiszolta s a bevezetésben feldolgozta az azóta eszközölt kutatások anyagát is. A Franklin-Társulat kiadásában megjelent remekmű ára 2 kor. 80 fill.

*

Faust. Tragédia. Írta Goethe. Fordította Palágyi Lajos. Budapest, 1909. Toldi Lajos könyvkereskedése. Ára 3 korona.

Goethe főművének új magyar fordítása megérdemli, hogy mi is megemlékezzünk róla. Aki tudja, milyen nagy és nehéz feladat Goethe egy mondatát is híven és költőileg lefordítani, méltányolni fogja Palágyi Lajos munkáját. Nem mélyedünk el a fordítás összehasonlításába elődeivel, csak felhívjuk olvasóink figyelmét arra a derék munkára, melyet munkatársunk, Palágyi Lajos végzett.

*